

Työmatka- ja työasiointipyöräilyn keinot ja vaikuttavuus

Sisältö

Johdanto

Työmatkapyöräily Hämeenlinnan kaupungin strategias- ja tavoitteissa

Keinovalikoima

Pyöräilyn edistämisen vaikutukset

- Vaikutusketjut

- Pyöräilyllä on merkittäviä terveysvaikutuksia

- Pyöräilyhankkeet ovat kannattavia

- Työmatkapyöräilyn hyödyt työnantajalle

Työmatka- ja työasiapyöräilyn edistämisen keinot ja vaikutusten arviointi

Lähteet

Johdanto

- Työn tavoitteena oli listata käytäntöjä työmatka- ja työasiapyöräilyn lisäämiseksi sekä selvittää millaisia myönteisiä vaikutuksia sähköpyöräilyyn ja pyöräilyyn panostamisella erityisesti työmatkoilla on.
- Työhön on kuulunut suppea kirjallisuuskatsaus, jossa on tarkasteltu etupäässä kotimaista kirjallisuutta ja aiheeseen liittyvien hankkeiden tuloksia. Kirjallisista lähteistä löytyviä tietoja on täydennetty muutaman haastattelun avulla.
- Ohjausryhmä
 - Niklas Lähteenmäki, Hämeenlinnan kaupunki, pj
 - Kimi Känkänen, Hämeenlinnan kaupunki
 - Juuso Puurula, Hämeenlinnan kaupunki
 - Jari Pekuri, Hämeenlinnan kaupunki
 - Petri Takala, Hämeenlinnan seudun 4H yhdistys
 - Nina Karasmaa, HAMK
 - Minna Takala, Tawast Cycling Club
- Selvityksen laatimisesta ovat vastanneet Sitowisesta Laura Mansikkamäki ja Milla Talja.
- Raportin valokuvat ovat Sitowisen ja Hämeenlinnan kaupungin.

Työmatkapyöräily Hämeenlinnan kaupungin strategiassa ja tavoitteissa

- Hämeenlinnan kaupunki on sitoutunut edistämään pyöräliikennettä strategioissa ja suunnitelmissaan.
- Kaupunkistrategiassa painopisteenä Resurssiviisas kaupunki
- Hiilineutraali Hämeenlinna 2035 toimenpidesuunnitelmassa tavoitteina:
 - Liikennejärjestelmän kestävä kehittäminen
 - Kestävien kulkutapojen määrän kasvu
 - Liikkumistarpeen (autolla) vähentäminen
- Hämeenlinnan pyöräilyn edistämishjelma 2016—2021
 - Tavoitteena, että työmatkapyöräily Hämeenlinnassa lisääntyy
 - Sähköpyörrien kokeiluhanke vuonna 2016

Työmatkapyöräilyn edistämisen keinovalikoima

1

Pyöräilyn
infrastruktuurin ja
kunnossapidon
kehittäminen

- Pyöräilyverkosto
- Pyöräpaikat
- Kunnossapito
- Opastus ja informaatio
- Kaupunkipyörä-järjestelmä
- Riittävät henkilöresurssit
- Erillinen pyöräilyn budjetti

2

Pyöräilyolo-
suhteiden
kehittäminen
työpaikalla

- Sosiaalitilat työmatkaliikun-
nan tarpeisiin
- Pyöräpysäköinti
- Pyöränhuolto-
paikka

3

Pyöräilyä edistävät
työsuhde-edut

- Työsuhdepolku-
pyörä
- Polkupyörälaina
- Polkupyörällä
taitettu työmatka
osana työaika
- Yhteiskäyttöpyörä
liityntäliikentee-
seen
- Kaupunkipyöräka-
usi

4

Työasiointikäytännöt

- Yhteiskäyttöpyörä
- Korvaus oman
pyörän käytöstä
työasiointiin
- Kaupunkipyörä-
järjestelmän
hyödyntäminen
- Työasiamatkapyör-
äilyn ohjeistus
- Yhteiskäyttöautot

5

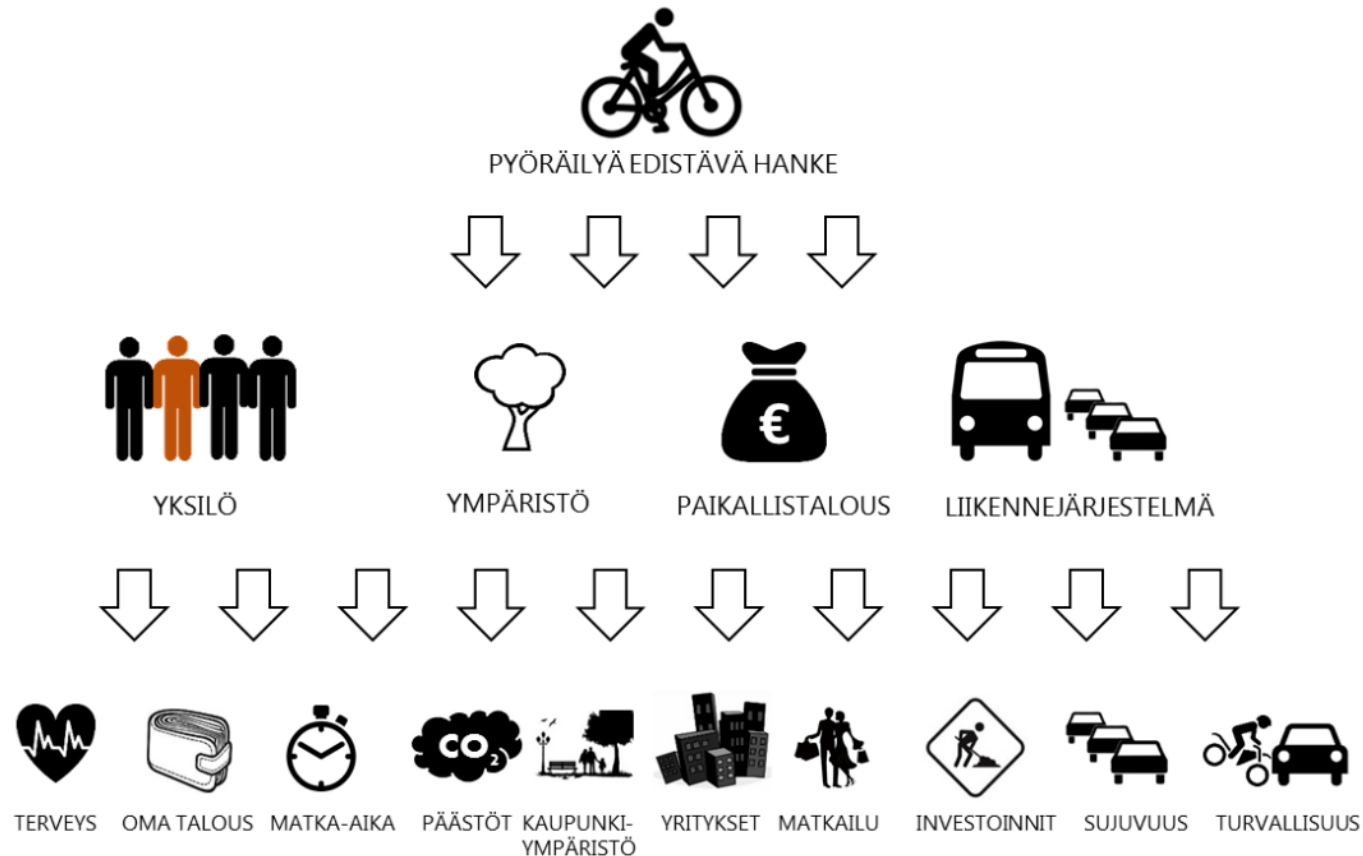
Viestintä, kampanjat ja
kokeilut

- Sähköpyörä ym.
kokeilut
- Viestintä
hyödyistä
- Uuden
työntekijän
perehdytys
- Henkilökohtainen
neuvonta
- Kampanjat
- Kilpailut

6

Autojen pysäköinnin hallinta työmatkapyöräilyn edistämistä
täydentävänä keinoja

Pyöräilyn edistämisen vaikutusketjut

Kuva 1. Pyöräilyn edistämisen vaikutusketjut. Lähde: Bikenomics 2016

Pyöräilyllä on merkittäviä terveysvaikutuksia

- Säännöllinen työmatkapyöräily alentaa verenpainetta, leposykettä, sekä tehostaa verenkiertoa ja parantaa kestävyyskuntoa.
- Terveysvaikutukset tuovat merkittäviä yhteiskuntataloudellisia säästöjä.
- Työmatkansa säännöllisesti pyöräilevät sairastuvat sydän- ja verisuonitauteihin tai syöpään 40 - 50 % muita epätodennäköisemmin kuin samanikäiset työmatkansa autolla tai julkisilla kulkuvälineillä kulkevat.
- Hämeenlinnassa on HEAT-laskentamallin avulla arvioitu, että kuolleisuuden vähenemisestä saatava hyöty 15 vuoden aikana on:
 - Jos pyöräilymäärät nousevat 20 % kymmenessä vuodessa, vuosittain saatava hyöty on 400 000-900 000€
 - Jos pyöräilymäärät nousevat 50 % kymmenessä vuodessa, vuosittain saatava hyöty on 1 000 000-2 100 000€

Pyöräilyhankkeet ovat kannattavia

- Pyöräilyhankkeiden hyötykustannussuhteet ovat usein 5—10 välillä kun taas korkeimmat moottoriajoneuvoille tarkoitettujen väylähankkeiden hyötykustannussuhteet ovat Suomessa olleet 3,5—4,7.
- Pyöräily tuottaa yhteiskunnalle 0,16 euroa kilometriä kohden, kun taas autoilu maksaa 0,15 euroa kilometriä kohden.

Pyöräily lisää ympäristön viihtyisyyttä

- Pyöräilyn lisääminen mahdollistaa viihtyvyyden lisääntymisen, kun kaupunkitilaa vapautuu esimerkiksi pysäköinniltä ja melu sekä hengitysilman epäpuhtaudet vähenevät.
- Pyöräteille mahtuu viisinkertainen määrä pyöräilijöitä autoteillä liikkuviin autoihin verrattuna.
- Yhden auton tarvitsemaan pysäköintipaikkaan puolestaan mahtuu kymmenestä viiteentoista pyörää.

Työmatkapyöräilyn hyödyt työnantajalle 1/2

Työmatkapyöräilyn hyödyt työnantajalle 2/2

Työmatkapyöräily lisää terveyttä ja hyvinvointia

- Viidennes työikäisistä ei liiku käytännössä lainkaan.
- Työmatkaliikunta on helppoa arkiliikuntaa, joka vähentää stressiä, parantaa työssä jaksamista ja vähentää sairaspöissaoloja.
- 2-3 kertaa viikossa liikkuvilla on 4,5 päivää vähemmän sairauspäiviä vuotta kohden kuin enintään kerran viikossa liikkuvilla.
- Yksi sairauspäivä maksaa työnantajalle keskimäärin 351 euroa.

Muita työmatkapyöräilyn hyötyjä

- Henkilökunnan autojen pysäköintipaikkatarpeen vähenemisen kautta työnantaja voi saada merkittäviä säästöjä.
- Työasiamatkojen kustannukset vähentyvät
- Työmatka- ja työasiamatkaliikkumisen päästöt vähenevät
- Parantaa työnantajamielikuvaa

Työmatkapyöräilyn edistämisen kategoriat

1. Pyöräilyn infrastruktuurin ja kunnossapidon kehittäminen
2. Pyöräilyolosuhteiden kehittäminen työpaikalla
3. Pyöräilyä edistävät käytännöt ja työsuhde-edut
4. Työasiointikäytännöt
5. Viestintä, kampanjat ja kokeilut
6. Autojen pysäköinnin hallinta työmatkapyöräilyn edistämistä täydentävänä keinoja

1. Pyöräilyn infrastruktuurin ja kunnossapidon kehittäminen

Keinot

- Laadukas ja toimiva pyöräilyverkosto
- Laadukkaiden pyöräpaikkojen rakentaminen asemille ja solmupysäkeille
- Kaupunkipyöräjärjestelmän käyttöön ottaminen
- Kunnossapito
- Opastus ja informaatio
- Riittävät henkilöresurssit
- Erillinen pyöräilyn budjetti

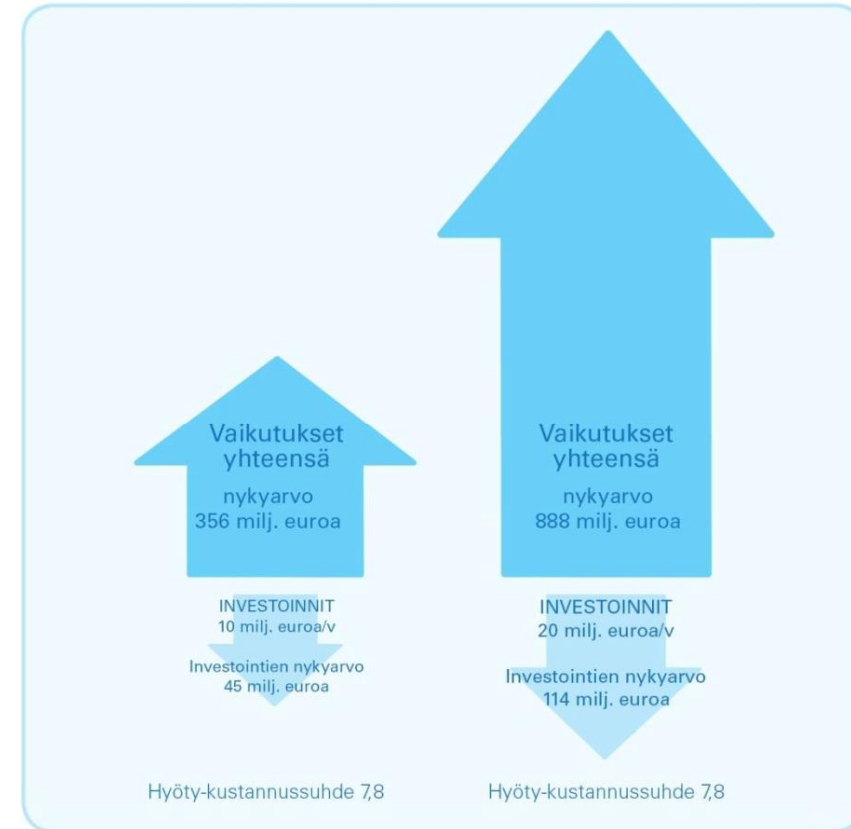

1. Pyöräilyn infrastruktuurin ja kunnossapidon kehittäminen

Vaikutusten arviointi 1/3

Pyöräilyn hyödyt ja kustannukset Helsingissä

- Pyöräilyn hyödyt ja kustannukset laskettiin 10 ja 20 miljoonan euron investointiohjelmille.
- Arviointimenetelmän mukaan investointiohjelmien terveysvaikutukset ovat mittavat ja yhteiskuntataloudelliset hyödyt merkittävät kummassakin investointiohjelmassa.
- Hyöty-kustannussuhteet ovat moninkertaiset tavanomaisiin tiehankkeisiin verrattuna: **kummankin tavoiteskenaarion hyöty-kustannussuhde on lähellä kahdeksaa.**

Kuva 3: Investointivaihtoehtojen kustannukset ja nettohyödyt. Lähde Helsingin kaupunki 2013.

1. Pyöräilyn infrastruktuurin ja kunnossapidon kehittäminen

Vaikutusten arviointi 2/3

Karvialla pyöräilyllä on saavutettu säästöjä terveysmenoista

- Karvia on nostanut kaikenikäiset, mutta etenkin ikäihmiset, pyörille.
- Karvian kunnanjohtajan Tarja Hosiasluoman mukaan Karvian terveydenhuoltokustannusten pitäisi olla tarvekerrointen pohjalta Satakunnan korkeimmat, mutta kunnassa menee kolmanneksi tai neljänneksi vähiten rahaa sote-menoihin maakunnassa.
- Karvian sosiaalitoimen kustannuksissa näkyy ennaltaehkäisevän työn ja yhteisöllisten toimintamallien merkitys.

1. Pyöräilyn infrastruktuurin ja kunnossapidon kehittäminen

Vaikutusten arviointi 3/3

- Kunnossapidon tasolla on suuri merkitys pyöräilyn määrään ja turvallisuuteen erityisesti talvella.
- Ruotsissa ja Suomessa tehtyjen tutkimuksien perusteella paremmalla kunnossapidon tasolla on mahdollisuus saada aikaan huomattavia säästöjä lisääntyvän ympärivuotisen pyöräilyn ja kaatumistapaturmien vähentymisen kautta.
- Paremman talvikunnossapidon on arvioitu nostavan talvipyöräilyn määrää noin 18-25%.
- Liukkauden on todettu vähentävän pyöräilyä yleensä noin 20-40%.

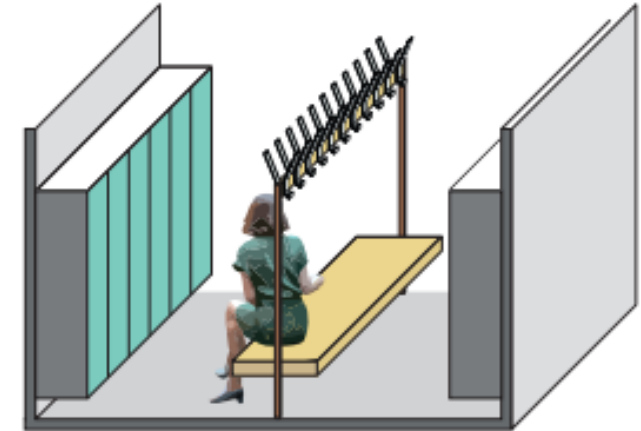
Kuva 4. Jalankulku- ja pyöräilyliikenteen kunnossapitobudjetin lisäyksen potentiaaliset vaikutukset eri tutkimuslähteitä soveltaen. Lähde: Bikenomics 2016.

2. Pyöräilyolosuhteiden kehittäminen työpaikalla

Keinot

Pyöräilyä tukevat olosuhteet mahdollistavat pyöräilyn myös kauempaa ja kalliimmilla pyörillä.

- Asialliset ja oikein mitoitettut sosiaalityilat
 - 50—70 % pyörällä tai kävellen töihin tulevista haluaa peseytyä työpaikalla
 - Vaatteiden ja varusteiden säilytyksessä on huomioitava myös tarve märkien varusteiden ja pyyhkeen kuivumiseen
- Laadukkaat pyöräpysäköintipaikat. Pitkäaikaisessa säilytyksessä oleellista on turvallinen ja suojaisa säilytyspaikka.
- Pyöränhuoltopiste työpaikalla

© Rakennustietosäätiö RTS sr 2020

Lisätietoa pyöräilyolosuhteiden kehittämisestä työpaikalla

- [RT-ohjekortti 103140 Henkilöstötilat](#)
- [RT-ohjekortti 98-11207 "Polkupyörien pysäköinti ja säilytys", 2/2016](#)

3. Pyöräilyä edistävät työsuhde-edut

Keinot

- Verovapaa työsuhdepolkupyörä
- Työntekijöiden polkupyörälaina oman pyörän hankintaan
- Polkupyörällä taitettu työmatka osana työaikaa
- Yhteiskäyttöpyörät työmatkan liityntäliikenteeseen
- Kaupunkipyöräkausi työsuhde-etuna

3. Pyöräilyä edistävät työsuhde-edut

Vaikutusten arviointi 1/2

Verovapaa polkupyöräetu

- Tammikuusta 2021 alkaen työnantaja voi muutoksen myötä tarjota työsuhdepyörän työntekijöilleen verosta vapaana henkilökohtaisena etuna 1 200€ vuodessa asti.
- Työnantajan on mahdollista tarjota etu työntekijöille palkan osana, lisäämättä omia kustannuksiaan.
- Alustavien kartoitusten mukaan 15—30 % henkilöstöstä ottaisi edun käyttöön.
- Veroedun myötä työntekijä säästää pyörän hankinnassa verrattuna ilman veroetua tapahtuvaan hankintaan. Säästö on arviolta 30-50% seuraavan pyörän hinnasta.

Lähde: Vapaus 2021

Työntekijöiden polkupyörälaina Hämeenlinnan kaupungin työntekijöille

- Hämeenlinnan kaupunki on syksystä 2019 antanut työntekijöilleen korottoman lainan polkupyörän ostoa varten.
- Pyörälaina ei vaikuta veroprosenttiin (vrt. tammikuusta 2021 käyttöön otettu verovapaa polkupyöräetu)
- Lainoja on 26.1.2021 mennessä myönnetty seuraavasti:
 - 2019 – 22 kpl
 - 2020 – 77 kpl
 - 2021 – 3 kpl
- Lainan muita vaikutuksia ei ole tutkittu

*Lähde: Haastattelu Anne Iijalainen,
Hämeenlinnan kaupunki*

3. Pyöräilyä edistävät työsuhte-edut

Vaikutusten arviointi 2/2

Työaika liikuntaan

- Smartum linjasi 2019, että 3 tuntia työaika viikossa saa käyttää liikuntaan tai kulttuuriin
- Kokemukset 9 kuukauden jälkeen
 - 74 % lisännyt liikuntaa edun käyttöönoton jälkeen, myös aiemmin liikuntaa harrastamattomat.
 - Kuukausittain etua käytettiin noin 4 h/hlö
- Sairauspoissaolot laskivat 20 % (3,4% → 2,7%) = n. 15 000 euron kustannussäästö
- Etua on käytetty myös työmatkan kulkemiseen kävellen tai pyörällä.

Lähde: Smartum 2020

smartum!

Yhteiskäyttöpyörät työmatkan liityntäliikenteessä

- Konecranesin työntekijöilleen tarjoamat yhteiskäyttöpyörät Hyvinkään rautatieaseman ja työpaikan välisille matkoille saivat pyöräilykuntien verkoston vuoden 2018 pyöräilyteko palkinnon
- Vuonna 2019 palvelu laajeni myös HUS Hyvinkään ja Keusoten työntekijöiden käyttöön.
- Lokakuussa 2019 tehdyn kyselyn mukaan käyttäjät olivat palveluun tyytyväisiä.
- Donkey Republic –sovellukseen oli syyskuussa 2019 kirjautunut kolmesta mukana olevasta tahosta yhteensä 192 henkilöä. Vuorauksien määrä välillä 8.5.-24.9. oli 1678. Yksi vuokraus voi sisältää yhden tai useamman matkan.

Lähde: Valpastin 2019a ja b ja Pyöräilykuntien verkosto 2021

4. Työasiointikäytännöt

Keinot

- Yhteiskäyttöiset (sähköavusteiset)pyörät
- Työasiamatkaan tarvittavat tavarankuljetusratkaisut
- Pyörään sopiva reittiopas (tai mahdollisuus kiinnittää työpuhelin pyörän ohjaimeen)
- Korvaus oman pyörän käytöstä työasiointiin
- Kaupunkipyöräjärjestelmän hyödyntäminen työasiointikäyttöön
- Työasiamatkapyöräilyn huomiointi matkustusohjeessa ja esimiehen tuki työasiamatkapyöräilyyn
- Yhteiskäyttöautot ja niiden mahdollistamana pyöräily työmatkalla

4. Työasiointikäytännöt

Vaikutusten arviointi

Sähköpyörä kotihoidon käynneille

- Hämeenlinnassa itäisen kotihoidon ja Keinusaaren yksikössä molemmissa kokeilussa yksi sähköpyörä syksyllä 2020
- Tarkemmat tulokset kokeilusta valmistuvat kevään 2021 aikana

Tavaroiden kuljetus työasiamatkoilla

- Pyörällä tehtävillä työasiamatkoilla tavarankuljetus on yleensä ratkaistu satulalaukkujen ja korien avulla
- Suomessa laatikkopyöriä on työkäytössä hyödynnetty lähinnä tapahtumien pop-up-pisteenä yms. markkinointitarkoituksissa

Lähde: Haastattelu Kati Kankainen, Jyväskylän kaupunki

5. Viestintä, kampanjat ja kokeilut

Keinot

- Sähköpyörä, taittopyörä ym. kokeilut (+ kannustinraha)
- Yleinen viestintä terveys ja ympäristöhyödyistä (sosiaalinen media ja omat kokemukset)
- Uuden työntekijän perehdytykseen liittyvät tiedotus ja viestintä työmatkapyöräilyn mahdollisuuksista
- Henkilökohtainen terveys-/liikuntaneuvonta
- Kampanjat/tapahtumat: esim. pyörähuolto, talvipyöräilypäivä, pyöräaamiainen, pyöräretket, katuajo yms.
- Haastekilpailut esim. kilometrikisa
- Mentorointi

5. Kokeilut

Vaikutusten arviointi 1/2

Sähköpyöräkokeilut

- Sähköpyöräkokeiluja toteutettu paljon ja tulokset ovat olleet hyviä.
- Kokeilu voi olla pidempiaikainen esim. 2 viikkoa tai esittelyluontoinen tilaisuus, jossa saa kokeilla eri pyörämalleja.
- Dumpkaa Diapetes –hanke vuonna 2019 Kahden viikon kokeilussa oli mukana mm. Kanta-Hämeen keskussairaala
 - 20 kokeilijan valinnoissa suosittiin niitä autolla töihin liikkuvia, jotka saavat liian vähän liikuntaa, mutta joille pyöräily on mahdollinen vaihtoehto.
 - Yli 2 h/vko kestävyysliikuntaa saavat
 - Kokeilua ennen 11 %
 - Kokeilun aikana 79 %
 - Kokeilun jälkeen 32 %

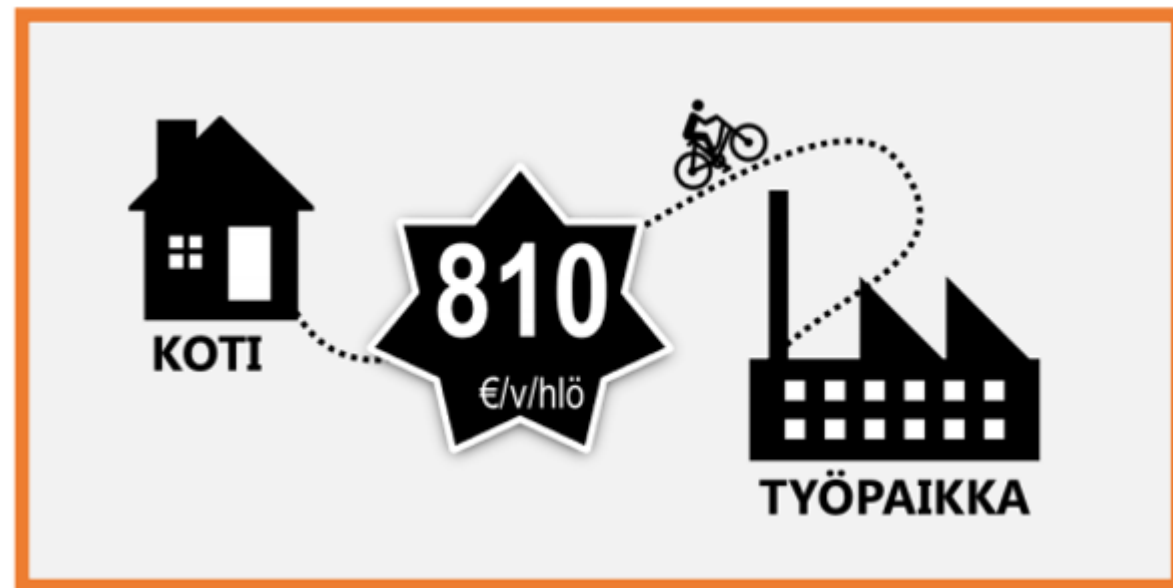
Lähde: Valpastin 2021

5. Kokeilut

Vaikutusten arviointi 2/2

Liikettä työmatkaan -hanke

- Turussa vuonna 2013—2014 toteutetussa Liikettä työmatkaan -hankkeessa kehitettiin työmatkaliikunnan työkalupakkia.
- Hankkeen osallisten sairauspoissaolot vähenivät keskimäärin 26 %:lla (2,31 päivää)
- Taloudellinen hyöty 810 euroa/vuosi
- Lisäksi mm. osallisten vireys, työkyky ja kestävyyskunto paranivat
- Osallistujien mukaan eniten vaikuttanut toimenpide oli terveystokartoitukset ja työmatkaliikuntaneuvonta.
- Terveystokartoitus ja työmatkaliikuntaneuvonta maksavat vain noin 23–35 €/henkilö/kerta.
- Kaikki hankkeessa toteutetut toimenpiteet maksoivat noin 150 €/henkilö/vuosi.

Kuva 5: Työmatkaliikunnan aloittamisen taloudelliset hyödyt työnantajalle Turussa tehdyssä tutkimuksessa. Lähde: Bikenomics 2016.

5. Kampanjat

Vaikutusten arviointi 1/3

Pyörän huolto Kanta-Hämeen keskussairaalassa

- Kanta-Hämeen keskussairaala mahdollistaa pyörähuollon työpäivän aikana tarjoamalla edullisella vuokralla pyörähuoltoliikkeelle tilat sairaala-alueelta.
- Työntekijät maksavat itse pyörähuollosta.
- Pieni alkusysäys on saanut aikaan täysin markkinaehtoisesti toimivaa pyöräilyä edistävää toimintaa.

Pyöräilykampanja

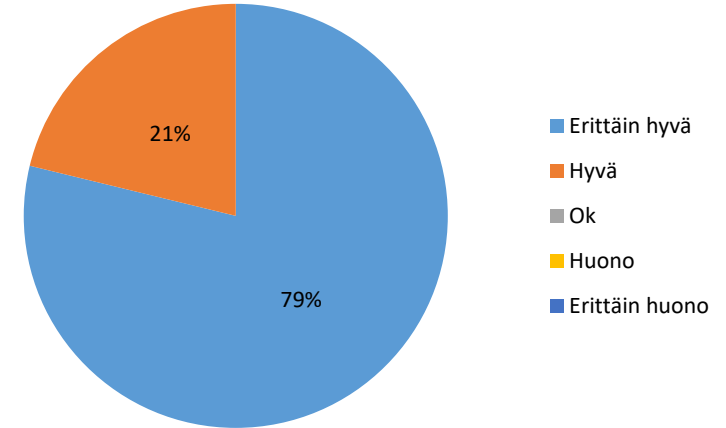
- Pienellä pyöräilykampanjalla on merkittäviä talousvaikutuksia, jos päästään vaikuttamaan ihmisten liikkumistottumuksiin.
- Oulussa kaksi kertaa järjestetyn ”talven pyöräilijä” –kampanjan taloudelliseksi hyödyiksi 20 vuoden ajalle Oulun kaupungissa laskettiin 375 500 € hyötykustannussuhteen ollessa 14.

5. Sähköpyöräkokeilu päiväkotilasten vanhemmille

Vaikutusten arviointi 2/3

- Tampereella tarjottiin vuonna 2018 sähköpyöriä, pyöräkärriä ja peräkärriä ilmaiseksi kokeiluun päivähoitolasten vanhemmille. Lainaustakson pituus oli 13 päivää. Kokeilulla haluttiin hoksauttaa vanhemmat huomaamaan pyöräilyn mahdollisuudet päivähoito- ja työmatkoilla.
- Kokeilun palaute oli erittäin positiivista
 - Yli 80 %:lla vastaajista lainattu väline korvasi ainakin osittain henkilöauton käyttöä.
 - Peräti 30 vastaajaa (91 %) ilmoitti harkitsevansa peräpyörän, sähköavusteisen pyörän tai pyöräkärren hankintaa
 - Kaikki vastaajat toivoivat lainaamotoiminnan jatkumista myös tulevaisuudessa.

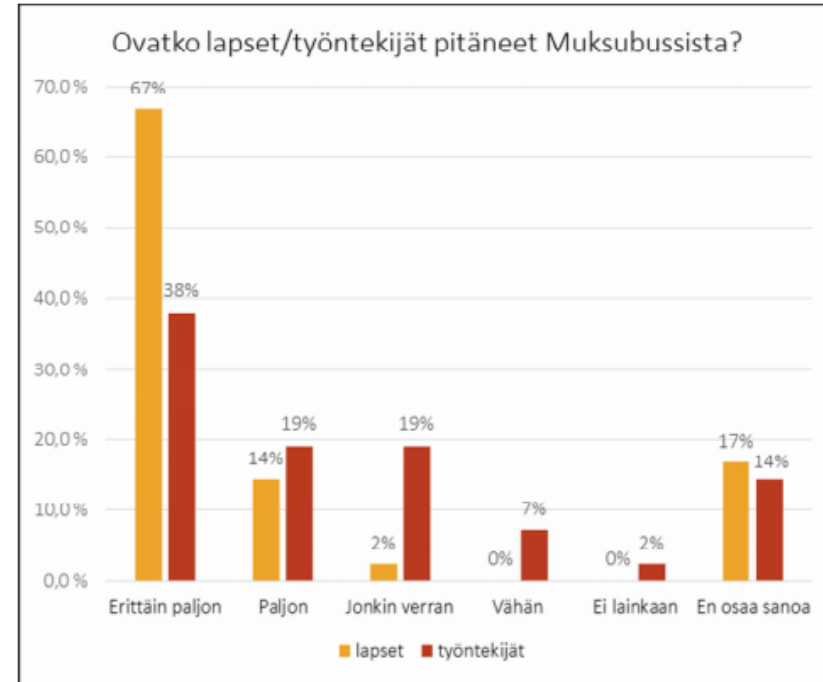
Yleisfiilis liikkumisvälineiden kokeilumahdollisuudesta

5. Muksubussit

Vaikutusten arviointi 2/3

- Muksubussit on tarkoitettu päivähoitopaikkojen henkilöstön ja lasten liikkumiseen. Muksubussi on sähköavusteinen laatikkopyörä, johon mahtuu jopa kahdeksan lasta.
- Tampereella kokemukset Muksubusseista olivat hyviä. Muksubussi oli ahkerassa käytössä yli puolessa päiväkodeista. Muksubussien ansiosta päiväkodit tekivät retkiä aiempaa useammin.
- Päiväkodeissa, joissa käyttö oli jäänyt vähäiseksi, koettiin viestinnän ja ohjeistuksen olleen riittämätöntä.

Lähde: Tampereen kaupunki 2018 ja Muksubussi 2020

6. Pysäköinnin hallinta täydentävänä keinona

Keinot

- Autoliikennettä rajoittavilla keinoilla on usein positiivinen vaikutus pyöräilyn määrään
- Työnantaja voi lisätä työmatkapyöräilyn houkuttelevuutta
 - maksullisella henkilöstön autojen pysäköinnillä
 - Vaihtamalla autoiluun liittyvät työsuhte-edut pyöräilyä tukeviksi.

- Yhden parkkipaikan kustannukset ovat keskusta-alueella n. 100–150 € kuukaudessa, eli n. 1200–1800 € /vuodessa.
- Tuetaanko työpaikallasi kestävää liikkumista vai autoilua?

- Eurooppalaisen Cycle friendly employer –sertifikaatin itsearviointityökalun avulla voi tarkistaa, millä tasolla pyöräilyn huomiointi nyt on.

Lähteet 1/4

1. Bikenomics - Pyöräilyn taloustietoa päätöksen teon tueksi. Jyväskylän, Rauman ja Kauniaisten kaupungit 2016
2. The cycle-friendly employer certification scheme, <https://cfe-certification.eu/>, haettu 28.1.2021
3. Fiksusti töihin sivusto. <https://www.fiksustitoihin.fi/>
4. Helsingin kaupunki 2013. Pyöräilyn kustannukset ja hyödyt Helsingissä. <https://dev.hel.fi/paatokset/media/att/19/19e23771a537de7733462d3984af5b3d2ebcff7e.pdf>, haettu 20.1.2021
5. Hiltunen, M. ja Tuomaala, V-P 2018: Työmatkapyöräilyn hyödyt työnantajalle. Toimenpide-ehdotuksia pyöräily-ystävällisen työympäristön luomiseksi. Opinnäytetyö.
6. Hämeenlinnan pyöräilyn edistämishjelma 2016-2021, Hämeenlinnan kaupunki 2016
7. Joensuun kaupunki 2018. Joensuun työmatkapyöräilyn edistämisen toimenpideohjelma, https://www.icyclejns.fi/files/loppuraportti_pitk.pdf, haettu 19.1.2021

Lähteet 2/4

8. Pyöräilykuntien verkosto: Vuoden parhaat pyöräilyteot valittu.
<https://www.poljin.fi/fi/uutiset/2019/03/15/vuoden-parhaat-pyorailyteot-valittu>, haettu 29.1.2021
9. Rakennustietosäätiö RTS sr 2020. Työmatkaliikuntaa edistävät henkilöstötilat esite.
<https://pyoraliitto.fi/wordpress/tyomatkaliikuntaa-edistavat-henkilostotilat.pdf>, haettu 11.2.2021.
10. Smartum 2020: Jylhä-Vuorio, Suvi esitys: Työterveys Forum 2020
11. Turun kaupunki 2014. Liikettä työmatkaan! – hanke 15.2.2013–15.11.2014 –loppuraportti.
https://www.ekotuki.net/sites/beta.ekotuki.net/files/julkaisut/tiedostot/liikettatyomatkaan_loppuraportti.pdf, haettu 19.1.2021
12. Valpastin 2019a): Valpastin Bikeshare –yhteiskäyttöpyörät Hyvinkäällä. Palautekyselyn tulokset 2.10.2019
13. Valpastin 2019b): Tietoa Hyvinkään yhteiskäyttöpyörien käytöstä.
14. Valpastin 2021: Sähköpyöräkokeiluilla kannustetaan liikkeelle ne, jotka siitä eniten hyötyvät –nettisivu,
<http://kokeilupyora.fi/sahkopyorakokeiluilla-kannustetaan-liikkeelle-ne-jotka-siita-eniten-hyotyvat/>, haettu 21.1.2021
15. Vapaus 2021: Työnantajalle: 6 syytä miksi sinun kannattaa kiinnostua työsuhdepyöristä
<https://www.vapaus.io/tyosuhdepyora>, ladattu opas 20.1.2021
16. LVM: [Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma 2018](#).

Lähteet 3/4

- 17. Cycling promotion fund: Canberra Transport photo: <https://veloaficionado.com/blog/cycling-promotion-fund-canberra-transport-photo> , ladattu 22.2.2021
- 18. Tampereen kaupunki 2019: [Päivähoitomatkojen liikkumisen ohjaus loppuraportti](#). Haettu 22.2.2021
- 19. [Muksubussi -internetsivut](#). Haettu 22.2.2021
- 20. Kuntalehti 2017: Karvia sai myös kahdeksankymppiset pyöräilemään. Julkaistu Kuntalehdessä 21.9.2017

Lähteet 4/4: Haastattelut

- Hämeenlinnan henkilöstö- ja hallintojohtaja Anne Iijalaisen sähköpostiviesti 26.1.2021
- Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän henkilöstöjohtaja Petri Alaluusuan puhelinhaastattelu 25.1.2021
- Jyväskylän kaupunki fiksun liikkumisen koordinaattorin Kati Kankaisen puhelinhaastattelu 10.2.2021